1.3. Mevkuf Hadis

Sahabilere nispet edilen söz, fiil ve onaylara (takrirlere) **mevkuf hadis** denir.[4]

Mesela Hz. Ömer'in (r.a.):

وَاللّٰهِ إِنِّي لَأَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ لَا تَضُرُّ وَلَا تَنْفَعُ، وَلَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللّٰهِ يُقَبِّلُكَ مَا قَبَّلْتُكَ

"Vallahi biliyorumki sen bir taşsın insanlara ne yarar nede zarar veremezsin. Eğer ben Resülullah sallallahu aleyhi sellemi seni öperken görmeseydim seni öpmezdim." sözü[5] kavli bir mevkuf hadistir.

2 Mahmut Tahhân, Teysîrü Mustalahi'l-Hadis, s. 69-70.
3 Müslim, Zühd, 14.
4 Suyûtî, Tedrîbü'r-Râvî, 3, 97.
5 Buhârî, Hac, 5; Müslim, Hac, 251.

كَانَ أَبُو بَكْرٍ اَلصِّدِّيقُ، إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ فِرَاشَهُ، أَوْتَرَ. وَكَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، يُوتِرُ آخِرَ اللَّيْلِ

"Hz. Ebu Bekir, yatmak istediğinde vitir namazını kılardı, Hz. Ömer ise gecenin sonunda vitrini eda ederdi."[6] sözü ise Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer'in davranışını anlattığı için fiilî bir mevkuf hadistir.

فَعَلْتُ كَذَا أَمَامَ أَحَدِ الصَّحَابَةِ وَلَمْ يُنْكِرْ عَلَيَّ

"Falan sahabinin huzurunda şöyle yaptım, o da benim bu hareketimi reddetmedi." şeklindeki bir ifâde de söz konusu sahabinin onayını (takrîrîni) içerdiği için takrîrî bir mevkuf hadistir.

BİLGİ KUTUSU

Ebu Hanîfe'nin şu sözü, merfu, mevkuf ve maktû rivayetlerin her birine hadis denmesine rağmen onların kaynaklık değerinin bir olmadığını güzel bir şekilde anlatır:

"Hz. Peygamberden (s.a.v.) gelen hadislerin başım gözüm üstünde yeri vardır. Onlara muhalefet etmemiz mümkün değildir. Sahabilerden nakledilen hadislerde ise dilediğimizi seçeriz. Ancak onların görüşleri dışında başka bir görüş söylemeyiz." Tabiûn'un hadislerine gelince onlar da adam, biz de adamız."

(İbn Abdilber, el-İntikâ', s. 266.)

BULALIM

Aşağıdaki hadisin merfu, mevkuf, maktû ve kavli, fiilî, takrîrî hadis çeşitlerinden hangisi ile adlandırılacağını bulunuz:

Abdullah b. Zübeyr diyor ki: "Aişe ve Esma kadar cömert kadın görmedim. Ancak her birinin cömertlikleri birbirinden farklı idi. Aişe biriktirir öyle infak ederdi. Esma ise bugünden yarına bir şey saklamazdı"

(Buhârî, el-Edebü'l-müfred, C 1, s.106.)

6 Muvattâ, Salâtü'l-leyl, 3.
7 Suyûtî, Tedrîbü'r-Râvî, C 3, s. 127.
8 İbn Ebî Şeybe, el-Musannef, C 3, s. 206.